

خانه خیرین ایران

**دستورالعمل نحوه نظارت بر درآمد و هزینه موسسات خیریه
توسط سازمان امور مالیاتی کشور**

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

فهرست مطالب

فصل یکم: کلیات	۳
۱- مقدمه	۳
۲- هدف	۳
۳- دامنه کاربرد	۳
۴- مراجع	۴
۵- تعاریف	۴
۶- مسئولیت‌ها	۵
فصل دوم: ویژگی‌های مؤسسات خیریه و مدارک لازم برای تشکیل پرونده	۶
ماده (۱) ویژگی‌های اساسنامه‌ای مؤسسات خیریه	۶
ماده (۲) اسناد و مدارک مورد نیاز برای ثبت نام و تشکیل پرونده	۶
فصل سوم: مرجع نظارت و چگونگی انتخاب نظار	۸
ماده (۳) مرجع نظارت بر درآمد و هزینه مؤسسات خیریه	۸
ماده (۴) ویژگی‌های نظار منتخب ادارات کل	۹
ماده (۵) نحوه انتخاب نظار و صدور احکام مربوط	۹
ماده (۶) مدیریت اطلاعات و عملکرد نظار	۱۰
فصل چهارم: مصادیق نظارت و گزارش‌های مربوط	۱۰
ماده (۷) مصادیق نظارت در مؤسسات خیریه	۱۰
ماده (۸) مصادیق نظارت خاص فعالیت‌های موضوع تبصره (۱)	۱۱
ماده (۹) گزارش‌های نظارتی خاص مؤسسات خیریه	۱۱
ماده (۱۰) گزارش‌های نظارتی مربوط به تبصره (۱)	۱۲
فصل پنجم: مصادیق منابع و مصارف مؤسسات خیریه	۱۳
ماده (۱۱) منابع درآمدی موضوع بند (ط) ماده (۱۳۹) قانون	۱۳

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

- ماده (۱۲) مصارف موضوع بند (ح) ماده (۱۳۹) قانون ۱۳
- ماده (۱۳) نظارت بر مازاد درآمد مؤسسات خیریه ۱۴
- فصل ششم: نظارت بر روش‌ها و ساز و کارهای جمع‌آوری و صرف کمک‌ها ۱۴
- ماده (۱۴) نظارت بر پیش‌نیازهای جمع‌آوری کمک ۱۴
- ماده (۱۵) نظارت بر ساز و کار دریافت کمک‌های نقدی ۱۴
- ماده (۱۶) نظارت بر دریافت کمک‌های غیرنقدی ۱۵
- ماده (۱۷) نظارت بر فروش کمک‌های غیرنقدی و دارایی‌های موسسه ۱۵
- ماده (۱۸) نظارت بر حساب بانکی موسسه ۱۶
- ماده (۱۹) نظارت بر ساز و کار هزینه کردن تنخواه گردان ۱۶
- فصل هفتم: وظایف مؤسسات خیریه و سایر اشخاص موضوع تبصره (۱) ۱۷
- ماده (۲۰) تکالیف اولیه مؤسسات خیریه ۱۷
- ماده (۲۱) تکالیف اولیه اشخاص موضوع تبصره (۱) ۱۷
- ماده (۲۲) نحوه گزارشگری مالی مؤسسات خیریه ۱۷
- ماده (۲۳) ارائه اسناد و مدارک به ناظر ۱۸
- فصل هشتم: سایر مقررات ۱۸
- ماده (۲۴) مسئولیت‌ها در اعطای معافیت ۱۸
- ماده (۲۵) نکاتی پیرامون پیش‌شرط‌های اعطای معافیت ۱۹
- ماده (۲۶) نکاتی پیرامون درآمدها و هزینه‌های قابل قبول موسسه خیریه: ۲۰
- ماده (۲۷) نکاتی پیرامون رسیدگی به وجوه مازاد مؤسسات خیریه ۲۱
- ماده (۲۸) استعلام در خصوص حساب‌های موسسه خیریه ۲۱
- ماده (۲۹) تصویب دستورالعمل ۲۲

فصل یکم: کلیات

۱. مقدمه

بهره‌گیری مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه از معافیت موضوع بند (ط) ماده ۱۳۹ قانون مالیات‌های مستقیم، علاوه بر سایر شرایط مصرح در قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط، منوط بر نظارت سازمان امور مالیاتی کشور بر درآمد و هزینه این دسته از مؤسسات است. به علاوه برخورداری از معافیت‌های مالیاتی مذکور در تبصره (۱) ماده ۱۳۹ ق.م.م. برای جوهی که از فعالیت‌های غیر انتفاعی و به منظور پیشبرد اهداف و وظایف اشخاص موضوع ماده ۱۳۹ ق.م.م. و در چارچوب اساسنامه آنها تحصیل می‌شود، نیز مستلزم نظارت سازمان امور مالیاتی کشور بر درآمد و هزینه آنان است. بنابراین نظر به آثار اجتماعی و اقتصادی معافیت‌های مالیاتی اعطایی به این مؤسسات ضروری است که نظارت‌های لازم به گونه‌ای دقیق و شفاف اعمال شوند. به همین منظور، دستورالعمل حاضر ضمن تعیین فرآیند انتخاب نظار، چگونگی نظارت بر درآمد و هزینه مؤسسات موصوف را نیز تبیین می‌نماید.

۲. هدف

اهداف اصلی تنظیم این دستورالعمل عبارتند از:

- تبیین نحوه نظارت بر درآمد و هزینه مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه موضوع بند «ط» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم.
- تبیین نحوه نظارت بر درآمد و هزینه فعالیت‌های غیر انتفاعی موضوع تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم.
- تعیین شرایط و ساز و کارهای انتخاب نظار.
- اطلاع‌رسانی به مؤسسات خیریه در خصوص تکالیف و مقررات مالیاتی مربوط.

۳. دامنه کاربرد

دامنه کاربرد این دستورالعمل در دو بخش موضوعی و مکانی به شرح ذیل می‌باشد:

- دامنه موضوعی: این دستورالعمل ضمن تعیین شرایط و ویژگی‌های نظار، مرجع انتخاب نظار و تکالیف ادارات امور مالیاتی و دفاتر ستادی ذیربط در این خصوص، به تبیین نحوه نظارت بر درآمد و هزینه مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه موضوع بند «ط» و فعالیت‌های غیر انتفاعی موضوع تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم و تشریح وظایف و مسئولیت‌های نظار، اشخاص مشمول ماده قانونی

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

- موصوف (به ویژه مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه) و ادارات کل امور مالیاتی در این فرآیند، می‌پردازد.
- دامنه مکانی: این دستورالعمل برای تمامی ادارات کل امور مالیاتی، دفاتر ستادی ذیربط و مودیان مربوط در سراسر کشور لازم‌الاجرا است.
 - خارج از دامنه: تعیین ناظر برای مؤسسات خیریه موقوفه عام، در دامنه این دستورالعمل قرار نمی‌گیرد.
۴. مراجع

مراجع مهم مورد استفاده در تهیه این دستورالعمل عبارتند از:

- قانون مالیات‌های مستقیم و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط از جمله آیین‌نامه اجرایی موضوع تبصره (۳) ماده (۱۳۹) اصلاحی قانون موصوف.
- قانون مالیات بر ارزش افزوده و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط.
- آیین‌نامه داخلی کمیسیون موضوع ماده ۲۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مجلس شورای اسلامی و دستورالعمل‌های اجرایی مربوط.
- آیین‌نامه اجرایی تاسیس و فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد مصوب هیات دولت به شماره ۲۷۸۶۲/ت/۳۱۲۸۱ هـ مورخ ۱۳۸۴/۵/۸ و اصلاحات آن.
- قانون اوقاف و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط.
- استانداردهای حسابداری و حسابرسی.
- قانون مبارزه با پولشویی و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط.
- سایر قوانین مرتبط.

۵. تعاریف

در این بخش به تعاریف عملیاتی برخی واژگان کلیدی مورد استفاده در این دستورالعمل اشاره شده است. این واژگان عبارتند از:

- **مؤسسه خیریه:** در این دستورالعمل مقصود از مؤسسه خیریه، مؤسسه‌ای است که با اهداف غیرسیاسی و غیرانتفاعی تشکیل و رسماً تحت یکی از عناوین خیریه یا عام‌المنفعه در مراجع ذی صلاح به ثبت رسیده و پروانه تأسیس دریافت نموده باشد. در اساسنامه این مؤسسات باید غیرانتفاعی بودن مؤسسه، تصریح شده باشد.
- **فعالیت‌های موضوع تبصره (۱):** فعالیت‌های غیرانتفاعی مانند برگزاری دوره‌های آموزشی، سمینارها، نشر کتاب و نشریات دوره‌ای و ... که توسط اشخاص موضوع ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم در چارچوب اساسنامه آنها انجام می‌شود و وجوه حاصل از آن صرف پیشبرد اهداف و وظایف این

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

اشخاص می‌شود.

- ناظر: شخص یا اشخاصی که امر نظارت بر درآمد و هزینه مؤسسات موصوف، به موجب مقررات قانون مالیات‌های مستقیم به آنان محول می‌شود.
- سازمان: سازمان امور مالیاتی کشور
- اداره کل: اداره کل امور مالیاتی
- قانون: قانون مالیات‌های مستقیم که در این متن با حروف اختصاری «ق.م.م» نیز از آن یاد شده است.
- ماده (۱۳۹): ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم
- معافیت بند (ط): معافیت موضوع بند (ط) ماده ۱۳۹ قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷.
- تبصره (۱): تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم
- آیین‌نامه تنظیم و تحریر دفاتر: آیین‌نامه اصلاحی مربوط به روش‌های نگهداری دفاتر و اسناد و مدارک و نحوه ثبت وقایع مالی و چگونگی تنظیم صورت‌های مالی نهایی موضوع تبصره (۲) ماده (۹۵) اصلاحی مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ قانون مالیات‌های مستقیم.
- کمک‌های محدود شده: کمک‌هایی که در مورد نحوه استفاده از آنها پیش شرط‌هایی از سوی اهداء کنندگان تعیین شده باشد و استفاده از آنها صرفاً تحت شرایط معین امکان‌پذیر است. کمک‌های محدود شده، تحقق یافته تلقی نمی‌شود مگر آن که کلیه شرایطی که دارایی بر اساس آن به مؤسسه واگذار شده برآورد شود و مبالغ دریافتی بر اساس محدودیت‌های اهداء کننده هزینه شود.

۶. مسئولیت‌ها

- این دستورالعمل همزمان دارای دامنه کاربرد درون و برون سازمانی است. بر این اساس مسئولیت اجرای بندهای مختلف آن، حسب مورد، بر عهده گروه‌های ذیل می‌باشد:
- مدیران کل امور مالیاتی
 - نظار مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه
 - دفتر خدمات مودیان
 - دادستانی انتظامی مالیاتی
 - مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه موضوع بند (ط) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم و سایر اشخاص موضوع این ماده قانونی در رابطه با فعالیت‌های تعیین شده در تبصره (۱) آن.

فصل دوم: ویژگی‌های مؤسسات خیریه و مدارک لازم برای تشکیل پرونده

ماده (۱) ویژگی‌های اساسنامه‌ای مؤسسات خیریه

مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه در صورتی می‌توانند از معافیت مالیاتی موضوع بند «ط» استفاده نمایند که واجد شرایط زیر باشند:

الف) مؤسسه رسماً تحت یکی از عناوین خیریه و عام‌المنفعه به ثبت رسیده و غیرانتفاعی بودن آن نیز در اساسنامه تصریح شده باشد.

ب) کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی آنها صرف اموری از قبیل تبلیغات اسلامی، تحقیقات فرهنگی، علمی، دینی، فنی، اختراعات، اکتشافات، تعلیم و تربیت، بهداشت و درمان، بنا و تعمیر و نگهداری مساجد و مصلای و حوزه‌های علمیه و مدارس علوم اسلامی و مدارس و دانشگاه‌های دولتی، مراسم عزیه و اطعام، تعمیر آثار باستانی، امور عمرانی و آبادانی، هزینه یا وام تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویان، کمک به مستضعفان و آسیب دیدگان حوادث ناشی از سیل، زلزله، آتش‌سوزی، جنگ و حوادث غیرمترقبه دیگر برسد.

پ) اساسنامه آنها صریحاً متضمن این موضوع باشد که مؤسسان و وابستگان طبقات اول و دوم آنان و هیأت امناء و مدیران آنها مبادرت به انجام معامله یا مؤسسه ننمایند.

ت) اساسنامه مؤسسه صریحاً حاکی از این باشد که مؤسسات یا صاحبان سرمایه حق هیچ گونه برداشت و یا تخصیص از محل کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی را ندارند و بعد از انحلال، دارایی مؤسسه به سازمان بهزیستی کشور یا یکی از مؤسسات دولتی و یا مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه دیگر واگذار گردد.

ث) بر درآمد و هزینه آنها به شرح مواد (۷) الی (۹) آیین‌نامه اجرایی موضوع تبصره (۳) ماده (۱۳۹) قانون نظارت شود.

ماده (۲) اسناد و مدارک مورد نیاز برای ثبت نام و تشکیل پرونده

اشخاص موضوع ماده (۱۳۹) قانون از جمله مؤسسات خیریه باید ظرف یک ماه از تاریخ ثبت در مراجع ذیصلاح یا دریافت پروانه فعالیت به اداره امور مالیاتی ذیربط مراجعه و ضمن تکمیل و ارائه دفترچه ثبت نام (مطابق نمونه تهیه شده توسط سازمان امور مالیاتی کشور) حسب مورد اسناد و مدارک ذیل را جهت تشکیل پرونده به اداره امور مالیاتی تحویل نمایند:

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

الف) اصل و تصویر اساسنامه به ثبت رسیده توسط مراجع ذیربط ظرف یک ماه

ب) اصل و تصویر آگهی تأسیس منتشره در روزنامه رسمی

پ) اصل و تصویر مدارک شناسایی موسسان یا صاحبان سرمایه

ت) اصل و تصویر مجوز یا پروانه فعالیت

ث) مشخصات حساب‌های بانکی (شماره حساب، نام بانک و شعبه آن) مفتوحه به نام موسسه

تبصره (۱): اداره کل موظف است پیش از تعیین ناظر (ناظرین) مؤسسات خیریه، با تطبیق تصویر اسناد و مدارک تسلیمی از سوی موسسه با اصل آن صحت مدارک را بررسی نماید. به علاوه اداره کل می‌بایست با حصول اطمینان از ثبت موسسه در مراجعه ذیصلاح، عنوان صورتحساب‌های بانکی تسلیمی را نیز با نام موسسه تطبیق دهد.

تبصره (۲): در صورت اصلاح اساسنامه در زمان فعالیت موسسه خیریه، موسسه موظف است رونوشت یا تصویر مصدق اساسنامه اصلاحی را ظرف مدت یک ماه از تاریخ تصویب آن، به اداره امور مالیاتی و ناظر ذیربط تسلیم نماید.

فصل سوم: مرجع نظارت و چگونگی انتخاب نظار

ماده (۳) مرجع نظارت بر درآمد و هزینه مؤسسات خیریه

الف) مرجع نظارت بر درآمد و هزینه مؤسسات خیریه، سازمان امور مالیاتی کشور است که با توجه به اختیارات قانونی خود در خصوص تعیین نظار مؤسسات خیریه به نحو ذیل عمل می‌نماید:

الف-۱) بنابر اختیارات حاصل از بند الف ماده (۷) آیین‌نامه اجرایی موضوع تبصره (۳) اصلاحی ماده ۱۳۹ ق.م.م، وظیفه نظارت بر مؤسسات خیریه موضوع بند (۳) ماده (۱) قانون تشکیلات و اختیارات سازمان اوقاف و امور خیریه - مصوب سال ۱۳۶۳ به سازمان مزبور تفویض می‌شود. همچنین نظارت بر درآمد و هزینه مؤسسات عام‌المنفعه‌ای که دارای مال موقوفه می‌باشند و یا اداره آنها به موجب قانون یا آیین‌نامه مربوط به سازمان اوقاف و امور خیریه محول شده است، با سازمان یاد شده خواهد بود.

الف-۲) وظیفه نظارت بر درآمد و هزینه آن دسته از مؤسسات خیریه که در شمول بند الف این ماده قرار نمی‌گیرند به ادارات کل ذیربط تفویض می‌شود مگر در مواردی که با نظر مستقیم وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی یا رئیس کل محترم سازمان امور مالیاتی کشور، امر نظارت بر درآمد و هزینه موسسه به سایر مراجع درون سازمانی یا دیگر سازمان‌ها با نهادها تفویض گردد. نظارت ادارات کل بر این مؤسسات به واسطه نظاری که مطابق ماده (۵) این دستورالعمل انتخاب و منصوب می‌گردند، اعمال می‌شود.

ب) مرجع نظارت بر درآمد و هزینه فعالیت‌های موضوع تبصره (۱)، سازمان امور مالیاتی کشور است که با توجه به اختیارات قانونی خود، وظیفه نظارت بر درآمد و هزینه فعالیت‌های موصوف را به ادارات کل ذیربط تفویض می‌نماید. نظارت ادارات کل بر این فعالیت‌ها به واسطه نظاری که مطابق ماده (۵) این دستورالعمل انتخاب و منصوب می‌گردند، اعمال می‌شود.

تبصره (۱): تفویض اختیاراتی که پیش از این در خصوص تعیین نظار موضوع این دستورالعمل به سازمان اوقاف و امور خیریه و یا سایر سازمان‌ها و نهادها صورت گرفته است، همچنان به قوت خود باقی و معتبر می‌باشد.

تبصره (۲): در مورد موسساتی که نظارت بر درآمد و هزینه آنها به سازمان اوقاف و امور خیریه و یا (با نظر مستقیم وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی یا رئیس کل محترم سازمان امور مالیاتی کشور) به سایر مراجع درون سازمانی یا دیگر سازمان‌ها و نهادها تفویض شده است، وظیفه انجام نظارت‌های موضوع تبصره (۱) ماده ۱۳۹ نیز بر عهده مراجع، سازمان‌ها و نهادهای مذکور می‌باشد.

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

تبصره (۳): چنانچه با نظر مستقیم وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی یا رئیس کل محترم سازمان امور مالیاتی کشور، نظارت بر درآمد و هزینه موسسه خیریه به سایر سازمان‌ها یا نهادها تفویض شده باشد ادارات کل باید گزارش‌های سالانه و دوره‌ای ناظرین مذکور را مورد بررسی قرار دهند و در صورت مشاهده عدم کفایت لازم در گزارش‌ها (با دریافت بازخور منفی از موسسه خیریه رد خصوص نحوه عمل ناظر) موضوع را به رئیس کل محترم سازمان گزارش نمایند.

ماده (۴) ویژگی‌های نظار منتخب ادارات کل

نظار می‌بایست از بین ماموران مالیاتی بصیر و مطلع در امور مالیاتی که دارای مدرک تحصیلی کارشناس (لیسانس) یا بالاتر بوده و از سابقه فعالیت اجرایی در یکی از پست‌های کارشناس ارشد مالیاتی (حداقل ۴ سال) یا بالاتر برخوردار باشند، انتخاب گردد.
تبصره: انتخاب ماموران مالیاتی رسیدگی کننده پرونده به عنوان ناظر همان پرونده، مجاز نمی‌باشد.

ماده (۵) نحوه انتخاب نظار و صدور احکام مربوط

اداره کل مکلف است حداکثر ظرف یک هفته از تاریخ دریافت درخواست مودی برای تعیین ناظر به ترتیب زیر اقدام نماید:

الف) چنانچه موسسه در گروه موسساتی قرار می‌گیرد که بر اساس بند (الف) ماده (۳) این دستورالعمل وظیفه نظارت بر درآمد و هزینه آنها به سازمان اوقاف و امور خیریه محول شده است، موسسه را جهت تعیین ناظر به سازمان موصوف معرفی نماید.

ب) موسساتی که با نظر مستقیم وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی یا رئیس کل محترم سازمان امور مالیاتی کشور، امر نظارت بر درآمد و هزینه آنها به سایر سازمان‌ها یا نهادها واگذار گردیده است را جهت تعیین ناظر به سازمان یا نهاد ذیربط معرفی نماید.

پ) برای آن دسته از موسساتی که مشمول بند (الف) و (ب) فوق نمی‌باشند، باید ناظر یا نظار واجد شرایط انتخاب و پس از صدور حکم (مطابق نمونه حکم پیوست) به موسسه معرفی شوند. بعلاوه، تصویر اساسنامه و اساسنامه اصلاحی حسب مورد و سایر مدارک مربوط باید در اختیار ناظر قرار داده شود.

تبصره (۱): اداره کل می‌تواند حسب ضرورت و با توجه به حجم و گستره جغرافیایی فعالیت موسسه خیریه، نظارت بر درآمد و هزینه موسسه خیریه را به گروهی سه نفره، شامل یک سرپرست و دو عضو واگذار نماید. در نظارت گروهی، گزارش نهایی با ذکر نام و درج مهر و امضاء تمامی اعضاء و تایید سرپرست گروه تهیه

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

می‌گردد.

تبصره (۲) مدت اعتبار احکام صادره برای نظار دو سال مالیاتی (عملکرد) است و انتخاب مجدد نظار مذکور پس از انقضای این مدت، بلامانع خواهد بود.

تبصره (۳): در صورت انتقال، بازنشستگی یا عدم امکان ادامه فعالیت ناظر به هر دلیل دیگر، اداره کل مکلف است حداکثر ظرف مدت یک هفته نسبت به تعیین ناظر جدید اقدام نماید.

بدیهی است، ناظر پیشین موسسه باید کلیه مدارک و مستندات مربوط و گزارش آخرین اقدامات انجام شده خود را به ناظر جدید تسلیم نماید.

ماده (۶) مدیریت اطلاعات و عملکرد نظار

مدیران کل باید به موجب حکمی وظیفه نظارت بر عملکرد نظار را به یکی از معاونین اداره کل واگذار نمایند. معاون مربوط وظایف ذیل را بر عهده خواهد داشت:

الف) تجمیع و به روزآوری اطلاعات نظار اداره کل، شامل اطلاعات مربوط به اسامی نظار، مؤسسات و اشخاص تحت نظارت هر یک از ایشان زمان صدور و مدت اعتبار احکام.

ب) انجام هماهنگی‌های لازم جهت جایگزینی یا تمدید احکام نظاری که اعتبار احکام آنان پایان یافته است و نیز جایگزینی نظاری که به دلیل انتقال، بازنشستگی یا هر دلیل دیگر، امکان ادامه فعالیت ندارند.

پ) نظارت بر عملکرد نظار موضوع بند (پ) ماده (۵) فوق از حیث انجام نظارت‌های سالانه و دوره‌ای و ارائه به موقع گزارشات مندرج در این دستورالعمل و نیز اعمال نظارت‌های موضوع تبصره ماده (۳) این دستورالعمل.

فصل چهارم: مصادیق نظارت و گزارش‌های مربوط

ماده (۷) مصادیق نظارت در مؤسسات خیریه

ناظر مکلف است با مراجعه به موسسه خیریه موارد ذیل را بررسی و گزارش مربوط را مطابق ساز و کار تعیین شده در این دستورالعمل، به اداره امور مالیاتی ذیربط ارائه نماید:

الف) بررسی و اظهارنظر در مورد منابع درآمدی موسسه خیریه و ارائه گزارش تفکیکی درآمدها، شامل

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

کمک‌ها و هدایای موضوع بند «ط» ماده ۱۳۹ قانون و سایر درآمدها.

ب) بررسی و اظهارنظر در مورد مصارف و هزینه‌های موسسه خیریه و ارائه گزارش تفکیکی شامل مصارف مصرح در بند «ح» ماده ۱۳۹ قانون، هزینه‌های مربوط به امور جاری موسسه و سایر هزینه‌ها.

پ) بررسی و اظهارنظر در مورد میزان تطابق دامنه موضوعی و مکانی فعالیت‌های موسسه با اساسنامه مصوب و مجوزهای صادره برای آن.

ت) بررسی و اظهارنظر در مورد میزان صحت و کفایت سازوکارهای کنترل داخلی موسسه خیریه که زمینه کاهش ریسک رسیدگی مالیاتی را فراهم می‌آورد.

ث) نظارت بر فعالیت‌های غیر انتفاعی موضوع تبصره (۱) ماده ۱۳۹ قانون (برگزاری دوره‌های آموزشی، سمینارها و ...) حسب درخواست مکتوب موسسه.

ج) بررسی و اظهارنظر در خصوص تغییرات ایجاد شده در دارایی‌های موجود و یا ایجاد دارایی جدید از محل کمک‌ها و هدایای دریافتی موسسه و تعیین میزان بهره‌گیری از این دارایی‌ها در جلب کمک، انجام امور مصرح در اساسنامه و ارائه خدمات موضوع بند «ح» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم.

تبصره (۱): در خصوص موسساتی که دارای شعبه می‌باشند، ناظر باید به نحوی برنامه‌ریزی نماید که شعب موسسه را نیز مورد نظارت قرار دهد.

ماده (۸) مصادیق نظارت خاص فعالیت‌های موضوع تبصره (۱)

ناظر مکلف است با مراجعه به مودی موارد ذیل را بررسی و گزارش مربوط را مطابق سازوکار تعیین شده در این دستورالعمل به اداره امور مالیاتی ذیربط ارائه نماید:

الف) بررسی درآمدهای حاصل از فعالیت مورد نظارت و ارائه گزارش تفکیکی درآمدها.

ب) بررسی هزینه‌های انجام فعالیت و ارائه گزارش تفکیکی هزینه‌ها.

پ) بررسی و گزارش میزان تطابق دامنه موضوعی و مکانی فعالیت‌ها با اساسنامه مصوب موسسه و مجوزهای صادره برای آن.

ماده (۹) گزارش‌های نظارتی خاص مؤسسات خیریه

در راستای نظارت بر موارد مذکور در ماده (۸) فوق، ناظر می‌بایست گزارش‌های ذیل را تهیه و به مراجع مربوط ارائه نماید:

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

الف) طی سال مالی در بازه‌های زمانی (۳) ماهه جهت انجام نظارت دوره‌ای در خصوص درآمد و هزینه، ظرف یک ماه از پایان هر فصل به موسسه خیریه مراجعه و ضمن تهیه صورتجلسه شمارش وجوه نقد (اعم از بانک، صندوق، تنخواه گردان) و همچنین مسکوکات، اوراق بهادار و سایر دارایی‌های سریع التبدیل به وجه نقد (دارایی‌هایی که احتمال خطر کاهش ارزش آن ناچیز بوده و به آسانی و بدون تأخیر (و بدون نیاز به هماهنگی و اطلاع قبلی) قابل تبدیل به مبلغ معینی وجه نقد باشند.) (پیوست شماره ۲) گزارش نظارت دوره‌ای را در چارچوب فرم «گزارش نظارت دوره‌ای مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه» (پیوست شماره ۳) بر اساس اطلاعات مربوط به روز مراجعه، تنظیم نماید. این گزارش باید در دو نسخه تهیه و حداکثر ظرف ۱۵ روز از تاریخ انجام نظارت، یک نسخه از آن جهت درج در پرونده مودی به اداره امور مالیاتی ذیربط تسلیم شود.

ب) حداکثر ظرف مدت ۴ ماه از تاریخ تسلیم صورتحساب درآمد و هزینه توسط موسسه خیریه، گزارش سالانه نظارت را در چارچوب فرم «گزارش نظارت سالانه مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه» (پیوست شماره ۴) تهیه و به اداره امور مالیاتی ذیربط ارائه نماید. برای تنظیم این گزارش باید اقدامات ذیل از سوی ناظر انجام پذیرد:

ب-۱) صورتحساب درآمد و هزینه موسسه را از حیث رعایت قوانین و مقررات و آیین‌نامه اجرایی تبصره ۳ ماده (۱۳۹) ق.م.م و مفاد این دستورالعمل بررسی و اظهار نظر خود را با ذکر موارد مغایرت صورتحساب مذکور با قوانین و آیین‌نامه‌های مرتبط با ایجاد هر گونه محدودیت در حیطه نظارت، در گزارش مربوط ذکر نماید.

ب-۲) چهار مورد گزارش نظارت دوره‌ای مذکور در بند الف فوق را بررسی و نتیجه تجمیعی را به همراه ضمائم مربوط در گزارش منعکس نماید.

پ) ریسک مالیاتی موسسه تحت نظارت را بر اساس فرم «تعیین ریسک حسابرسی مؤسسات خیریه» (پیوست شماره ۵) تعیین و به عنوان پیوست فرم «گزارش نظارت سالانه مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه» در اختیار اداره امور مالیاتی ذیربط قرار دهد.

ت) در صورت مشاهده معاملات و عملیات مشکوک در اجرای مقررات مبارزه با پولشویی، در اسرع وقت مراتب را از طریق سامانه مربوط به واحد اطلاعات مالی منعکس نماید.

ماده (۱۰) گزارش‌های نظارتی مربوط به تبصره (۱)

در اجرای تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون و ماده (۱۳) آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) ماده قانونی مذکور، ناظر باید پس از انجام نظارت‌های لازم و بررسی صورت حساب درآمد و هزینه مربوط به فعالیت‌های موصوف،

حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ دریافت صورتحساب مذکور، گزارش نظارتی را در چارچوب فرم «گزارش نظارت بر فعالیت‌های موضوع تبصره (۱) ماده ۱۳۹ ق.م.م.» (پیوست شماره ۶) به اداره امور مالیاتی ذیربط ارائه نماید.

ناظر باید صورتحساب درآمد و هزینه مربوط به فعالیت‌های مورد نظر را از حیث رعایت قوانین و مقررات مربوط، آیین‌نامه اجرایی تبصره ۳ ماده (۱۳۹) قانون و مفاد این دستورالعمل بررسی و اظهارنظر خود را با ذکر موارد مغایرت صورتحساب مذکور با قوانین و آیین‌نامه‌های مرتبط با ایجاد هر گونه محدودیت در حیطه نظارت، در گزارش مربوط ذکر نماید.

فصل پنجم: مصادیق منابع و مصارف مؤسسات خیریه

ماده (۱۱) منابع درآمدی موضوع بند (ط) ماده (۱۳۹) قانون

اقدام درآمدی ذیل از منابع درآمدی موضوع بند (ط) ماده (۱۳۹) قانون به شمار می‌آیند:

- الف) هدیه، اعانه و هبه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیر دولتی.
- ب) قبول وصیت، وقف و حبس.
- پ) کمک‌های دریافتی از مجامع رسمی بین‌المللی و منطقه‌ای و آژانس‌های وابسته به سازمان ملل به شرط احراز.
- ت) کمک‌های دریافتی از سایر اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی، مورد تایید و موافقت مراجع نظارتی مربوط.

تبصره (۱): عایدی حاصل از فروش یا اجاره کمک‌ها و هدایای غیرنقدی دریافتی نیز از جمله منابع درآمدی موضوع بند (ط) ماده (۱۳۹) قانون به شمار می‌آید.

تبصره (۲): سود حاصل از تسعیر ارز یا فروش مسکوکاتی که از محل کمک‌ها و هدایا تامین شده باشند از منابع درآمدی موضوع بند (ط) ماده (۱۳۹) قانون به شمار می‌آیند.

ماده (۱۲) مصارف موضوع بند (ح) ماده (۱۳۹) قانون

مصارف قابل قبول برای درآمدهای مذکور در ماده (۱۱) این دستورالعمل عبارتند از:

- الف) مبالغ صرف شده در امور مذکور در بند (ح) ماده ۱۳۹ قانون به شرح بند (ب) ماده (۱) این دستورالعمل.

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

ب) مبالغ هزینه شده برای اداره امور جاری موسسه خیریه.
پ) مبالغ صرف شده برای خرید دارایی‌های ثابت برای انجام فعالیت‌های مندرج در اساسنامه موسسه خیریه به شرط احراز مالکیت.

ماده (۱۳) نظارت بر مازاد درآمد مؤسسات خیریه

ناظر باید در گزارش نظارت سالانه، میزان کمک‌ها و هدایای دریافتی مؤسسات خیریه که صرف امور مصرح در بند (ح) قانون نشده است را به تفکیک در پایان سال دریافت کمک‌ها و هدایا و نیز در زمان تنظیم گزارش، تعیین کند.

فصل ششم: نظارت بر روش‌ها و ساز و کارهای جمع‌آوری و صرف کمک‌ها

ماده (۱۴) نظارت بر پیش‌نیازهای جمع‌آوری کمک

ناظر باید در نظارت‌های خود اطمینان حاصل کند که موسسه پیش از اقدام به جمع‌آوری و صرف کمک‌های نقدی و غیرنقدی پیش‌نیازهای عملیاتی ذیل را انجام داده باشد:
الف) اخذ مجوزهای لازم از مراکز ذیصلاح
ب) درج نام و نشان موسسه بر روی کلیه سربرگ‌ها، قبوض و اسناد موسسه خیریه و درج شماره سریال بر روی تمامی قبوض.

ماده (۱۵) نظارت بر ساز و کار دریافت کمک‌های نقدی

در خصوص آن بخش از کمک‌ها که مستقیماً به صورت نقدی در قالب وجوه واریزی به صندوق‌های خیریه و یا سایر پرداخت‌های نقدی، در اختیار موسسه قرار می‌گیرد، ناظر باید نظارت‌های ذیل را اعمال و نتایج را در گزارش مربوط منعکس نماید:

الف) حصول اطمینان از وجود ساز و کار نظارت داخلی مناسب برای تسهیل شناسایی مبدا، دریافت وجوه (حسب مورد).
ب) بررسی میزان کفایت ساز و کارهای مورد استفاده موسسه خیریه برای نظارت بر نحوه جمع‌آوری و

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

شمارش وجوه و واریز آن به حساب‌های موسسه، از جمله وجوه ناظر داخلی و استفاده از برنامه‌های نرم افزاری برای ثبت رویدادهای مالی و رخدادهای و گزارش‌دهی در خصوص آن.

پ) حصول اطمینان از واریز مستقیم وجوه دریافتی (در بندهای الف و ب فوق) به حساب اصلی موسسه، حداکثر ظرف یک هفته از تاریخ دریافت.

تبصره (۱): یک ساز و کار مناسب برای نظارت داخلی باید مشخصات صندوق‌ها و قبوض مورد استفاده برای جمع‌آوری کمک‌ها از جمله شماره (صندوق و قبوض) تاریخ توزیع و گردآوری صندوق‌ها، نام و مشخصات مسئولین دریافت وجوه و تاریخ واریز وجوه به حساب‌های بانکی موسسه را ثبت نماید.

تبصره (۲): در مورد کمک‌های نقدی بیش از ۵۰ میلیون ریال، موسسه باید نام، نام خانوادگی، شماره اقتصادی و شماره ملی (برای اشخاص حقیقی) یا شناسه ملی (برای اشخاص حقوقی) خیرین را حسب مورد، ثبت نماید.

ماده (۱۶) نظارت بر دریافت کمک‌های غیرنقدی

در خصوص کمک‌های غیر نقدی اهدایی به موسسه، ناظر باید نظارت‌های ذیل را اعمال و نتایج را در گزارش مربوط منعکس نماید.

الف) حصول اطمینان از وجود ساز و کار مناسب برای ثبت روزانه فهرست و مشخصات کامل کالاهای مصرفی دریافتی و ارائه رسید به اهدا کنندگان.

ب) حصول اطمینان از انتقال مالکیت کمک‌های غیر نقدی سرمایه‌ای (منقول و غیر منقول) بر اساس سند رسمی یا عرف (برای اموال فاقد سند).

تبصره: در مورد کمک‌های غیر نقدی با ارزش منصفانه بیش از ۵۰ میلیون ریال، موسسه باید نام، نام خانوادگی، شماره اقتصادی و شماره ملی (برای اشخاص حقیقی) یا شناسه ملی (برای اشخاص حقوقی) خیرین را حسب مورد، ثبت نماید.

ماده (۱۷) نظارت بر فروش کمک‌های غیرنقدی و دارایی‌های موسسه

ناظر باید در رسیدگی‌های ضمنی خود ساز و کارهای موسسه در خصوص فروش کمک‌های غیرنقدی و دارایی‌ها را مورد بررسی قرار دهد و موارد ذیل را در گزارش خود منعکس نماید:

الف) حصول اطمینان از عدم فروش کمک‌های غیر نقدی و دارایی‌های موسسه به اعضا، هیات امناء و موسسان و بستگان آنان (موضوع بند پ ماده (۱) این دستورالعمل).

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

- ب) حصول اطمینان از رعایت تشریفات قانونی معامله و افشاء مواردی که صرفه و صلاح موسسه در انجام معاملات لحاظ نشده است.
- پ) حصول اطمینان از واریز مستقیم وجوه حاصل از فروش کمک‌ها و دارایی‌ها به حساب‌های بانکی موسسه.

ماده (۱۸) نظارت بر حساب بانکی موسسه

موسسه خیریه باید ظرف یک ماه از تاریخ ثبت اساسنامه نسبت به افتتاح حداقل یک حساب جاری در یکی از بانکهای محل به نام موسسه خیریه اقدام و ضمن انتقال کلیه وجوه نقدی و درآمدی خود به حساب (حساب‌های) بانکی موسسه، تمامی هزینه‌ها را نیز از طریق آن حساب (حساب‌ها) پرداخت نماید.

ماده (۱۹) نظارت بر ساز و کار هزینه کرد تنخواه گردان

- ناظر باید در رسیدگی‌های ضمنی خود، میزان و نحوه هزینه کرد تنخواه گردان موسسه را از حیث موارد ذیل مورد بررسی قرار دهد و نتیجه را در گزارش مربوط منعکس نماید:
- الف) متعارف و معقول بودن رقم تنخواه، با توجه به حجم فعالیت‌های جاری موسسه خیریه.
- ب) ثبت دقیق مخارج انجام شده از محل تنخواه موسسه.
- پ) کفایت ساز و کارهای نظارت داخلی موسسه بر هزینه‌های انجام شده از محل تنخواه.

فصل هفتم: وظایف مؤسسات خیریه و سایر اشخاص موضوع تبصره (۱)

ماده (۲۰) تکالیف اولیه مؤسسات خیریه

تعیین ناظر برای مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه مستلزم آن است که موسسه حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ ثبت در مراجع ذیصلاح ضمن انجام اقدامات لازم جهت تشکیل پرونده مالیاتی، درخواست کتبی خود مبنی بر تعیین و معرفی ناظر را نیز تسلیم نماید. به علاوه مؤسسات خیریه باید ضمن تسلیم به موقع اظهارنامه به اداره امور مالیاتی ذیربط، برابر حکم ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی موضوع تبصره (۳) ماده (۱۳۹) قانون، صورتحساب درآمد و هزینه سالانه خود را حداکثر تا چهار ماه بعد از پایان سال مالی به مرجع ناظر ارائه و رسید دریافت نمایند.

تبصره: ترازنامه و حساب درآمد و هزینه تسلیمی از سوی موسسه خیریه باید متکی به اسناد و مدارک باشد.

ماده (۲۱) تکالیف اولیه اشخاص موضوع تبصره (۱)

تعیین ناظر برای اشخاص موضوع تبصره (۱) (اعم از مؤسسات خیریه و سایر اشخاص موضوع ماده ۱۳۹ ق.م.م) مستلزم آن است که این اشخاص حداکثر پانزده روز قبل از شروع فعالیت غیر انتفاعی مذکور در تبصره (۱) مراتب را به اداره امور مالیاتی ذیربط اعلام و درخواست کتبی خود مبنی بر تعیین و معرفی ناظر را به این اداره امور تسلیم نمایند. به علاوه اشخاص مذکور باید ضمن تسلیم به موقع اظهارنامه به اداره امور مالیاتی ذیربط، برابر حکم ماده (۱۳) آیین‌نامه اجرایی موضوع تبصره (۳) ماده (۱۳۹) قانون صورتحساب درآمد و هزینه مربوط به فعالیت‌های موصوف را حداقل یک بار در هر سال مالی به مرجع ناظر ارائه و رسید دریافت نمایند.

تبصره: صورتحساب درآمد و هزینه تسلیمی باید متکی به اسناد و مدارک باشد.

ماده (۲۲) نحوه گزارشگری مالی مؤسسات خیریه

به منظور تسهیل امر نظارت، مؤسسات خیریه مکلفند ضمن پایبندی به استانداردهای حسابداری در تهیه صورت‌های مالی خود، در گزارشگری مالی، موارد ذیل را رعایت نمایند:

الف) سر فصل حساب‌ها به ترتیبی طبقه‌بندی شوند که کمک‌های دریافتی به تفکیک نقدی، غیر نقدی،

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

محدود شده و محدود نشده و خدمات داوطلبانه، قابل استخراج و گزارش باشند. به علاوه عایدات حاصل از کمک‌ها و هدایا (مانند مال‌الاجاره و سود (زیان) حاصل از تسعیر ارز) نیز باید در سرفصل‌های جداگانه گزارش شوند.

ب) سرفصل‌های مربوط به هزینه‌های موسسه به نحوی طبقه‌بندی شوند که کمک‌های مصرف شده در راستای بند (ح) ماده ۱۳۹ ق.م.م. از هزینه‌های موضوع ماده ۱۴۸ قانون قابل تفکیک باشند.

پ) علاوه بر ترازنامه و صورت‌حساب درآمد و هزینه، صورت تغییرات وجوه مازاد و صورت تغییرات دارایی‌های موسسه نیز قابل استخراج و گزارش باشند.

تبصره: مقصود از خدمات داوطلبانه، فعالیت رایگان افراد داوطلب در جهت تحقق اهداف اساسنامه‌ای موسسه است که از شرایط ذیل برخوردار باشد:

- باعث ایجاد یا افزایش ملزومات مصرفی یا دارایی‌های ثابت موسسه شود.
- نیازمند مهارت خاصی باشد و به طور معمول به وسیله افراد ماهر و متخصص انجام شود.
- در صورتی که رایگان انجام نشود خرید این خدمت برای موسسه ضروری باشد.

ماده (۲۳) ارائه اسناد و مدارک به ناظر

مؤسسات خیریه و اشخاص موضوع تبصره (۱) مکلفند به منظور تسهیل امر نظارت بر درآمد و هزینه در زمان مراجعه ناظر برای نظارت دوره‌ای و سالانه، ضمن فراهم ساختن شرایط انجام نظارت‌های لازم، کلیه دفاتر و اسناد و مدارک مربوط را در اختیار آنان قرار دهند.

فصل هشتم: سایر مقررات

ماده (۲۴) مسئولیت‌ها در اعطای معافیت

مسئولیت ناظر در خصوص رسیدگی به درآمد و هزینه، به انجام نظارت‌های مذکور در این دستورالعمل و تنظیم فرم‌ها و گزارش‌های مربوط، محدود می‌باشد و مسئولیت انجام رسیدگی‌های مالیاتی و اعطای معافیت بر عهده اداره امور مالیاتی مربوط (یا حسابرس مالیاتی حسب مورد) خواهد بود.

تبصره (۱): ادارات امور مالیاتی باید در رسیدگی به پرونده مالیاتی آن دسته از مؤسسات خیریه که در معرض ریسک مالیاتی بالاتری هستند، دقت و کنترل بیشتری اعمال نمایند.

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

تبصره (۲): مسئولیت احراز انتفاعی یا غیرانتفاعی بودن ماهیت فعالیت‌های موضوع تبصره (۱) بر عهده اداره امور مالیاتی ذیربط خواهد بود.

ماده (۲۵) نکاتی پیرامون پیش شرط‌های اعطای معافیت

اداره امور مالیاتی باید در رسیدگی به پرنده مالیاتی و اعطای معافیت به مؤسسات خیریه و اشخاص موضوع تبصره (۱) ضمن انجام رسیدگی‌های معمول، نکات ذیل را نیز مورد توجه قرار دهد:

الف) موارد ذیل پیش شرط برخورداری مؤسسات خیریه از معافیت‌های مالیاتی مقرر در قانون به شمار می‌آید:

الف - ۱) تسلیم به موقع اظهارنامه به اداره امور مالیاتی ذیربط.

الف - ۲) تسلیم صورتحساب درآمد و هزینه‌های سالانه به مرجع ناظر مربوط حداکثر تا چهار ماه بعد از پایان سال مالی

الف - ۳) اخذ مجوزهای لازم از مراکز ذیصلاح، پیش از اقدام به جمع‌آوری و صرف کمک‌ها و اعانات.

ب) در صورت عدم تسلیم ترازنامه، حساب سود و زیان یا حساب درآمد و هزینه (حسب مورد) به اداره امور مالیاتی مربوط، عدم کسر و پرداخت به موقع مالیات‌های حقوق و تکلیفی اشخاص ثالث و یا عدم وصول مالیات بر ارزش افزوده و عدم پرداخت آن به اداره امور مالیاتی ذیربط، موسسه خیریه مشمول جرائم مقرر در قوانین مربوط خواهد شد، لیکن از شمول معافیت موضوع بند (ط) خارج نمی‌گردد.

پ) چنانچه تمام یا بخشی از فعالیت‌های موسسه خیریه فاقد مجوز و خارج از موضوع اساسنامه مصوب آن باشد، درآمدهای حاصل از این فعالیت‌ها ولو آنکه مطابق مواد (۱۱) و (۱۲) این دستورالعمل کسب و هزینه شده باشد، مشمول معافیت بند (ط) نخواهد بود.

ت) موارد ذیل پیش شرط برخورداری اشخاص موضوع ماده (۱۳۹) از معافیت مالیاتی مقرر در تبصره (۱) به شمار می‌آید:

ت - ۱) تسلیم به موقع اظهارنامه به اداره امور مالیاتی ذیربط.

ت - ۲) تسلیم صورتحساب درآمد و هزینه فعالیت‌های موضوع تبصره (۱) به مرجع ناظر مربوط، حداکثر یک بار در هر سال مالی.

ت - ۳) غیرانتفاعی بودن فعالیت انجام شده و تطابق دامنه موضوعی و مکانی فعالیت مذکور با اساسنامه مصوب موسسه و مجوزهای صادره برای آن.

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

ماده (۲۶) نکاتی پیرامون درآمدها و هزینه‌های قابل قبول موسسه خیریه:

در رسیدگی به درآمدها و هزینه‌های مؤسسات خیریه نکات ذیل نیز باید مورد توجه قرار گیرد:

الف) دریافتی‌های نقدی و غیرنقدی موسسه خیریه و عام‌المنفعه خواه در شرایط افزایش و کاهش قیمت (در مورد ارز و تسعیر آن) و خواه به صورت عین مال و یا بهای مکتسبه آن از طریق فروش و همچنین مال‌الاجاره دریافتی در مورد و اگذاری به اجاره، چنانچه صرف امور مصرح در بند (ح) ماده (۱۳۹) ق.م.م.شود، با رعایت بند ۲۷ این دستورالعمل و سایر قیود و تطبیق با شرایط قانونی، مشمول مالیات نخواهد بود. بدیهی است، انتقال قطعی املاک و حق واگذاری محل (و سایر حقوق مربوط به املاک حسب مورد) برابر فصل اول باب سوم قانون مالیات‌های مستقیم و نقل و انتقال خودرو برابر ماده ۴۲ قانون مالیات بر ارزش افزوده، مشمول مالیات نقل و انتقال مقرر خواهند بود. ب) درآمدهای حاصل از فعالیت‌های اقتصادی اشخاص موضوع ماده (۱۳۹) غیر از مواردی که طبق بندهای این ماده قانونی از معافیت مالیات برخوردار می‌شوند، با رعایت سایر معافیت‌های مالیاتی به نرخ‌های مالیاتی مقرر مربوط، مشمول مالیات خواهند بود. به علاوه در مورد درآمدهایی که طبق مقررات مربوط دارای نرخ مالیاتی جداگانه‌ای می‌باشند، مالیات متعلق باید حسب مورد وفق مقررات مربوط محاسبه و وصول شود.

پ) مبالغ هزینه شده برای اداره امور جاری موسسه خیریه منوط به آنکه از شرایط زیر برخوردار باشد، قابل قبول خواهند بود:

پ - ۱) صرف این هزینه‌ها برای انجام فعالیت‌های مندرج در اساسنامه موسسه ضرورت داشته باشد (مانند هزینه‌های استخدامی، کرایه محل موسسه و ...)

پ - ۲) صرف این هزینه‌ها برای جلب کمک‌ها و اعانات ضرورت داشته باشد (مانند هزینه‌های برگزاری مراسم خیریه، هزینه‌های تبلیغات، تهیه و نصب صندوق‌های دریافت کمک و ...)

پ - ۳) هزینه‌های انجام شده، حائز شرایط مندرج در ماده (۱۴۷) قانون باشند.

پ - ۴) هزینه‌های انجام شده در گروه هزینه‌های مذکور در ماده (۱۴۸) قانون قرار گیرند.

بدیهی است این پیش شرط‌ها تنها در خصوص هزینه‌های جاری موسسه صدق نموده و قابل تسری به مبالغ صرف شده مذکور در بند (ح) ماده ۱۳۹ قانون نمی‌باشد.

ت) چنانچه موسسه خیریه فعالیت مشمول مالیات نیز انجام داده باشد هزینه‌های مشترک بین درآمدهای معاف و مشمول مالیات تسهیم خواهد شد.

ث) در خصوص دارایی‌های ثابتی که ارزش دفتری آنها در همان سال خرید یا دریافت، از سود انتهای

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

دوره موسسه کسر شده است موارد ذیل باید مورد توجه قرار گیرد.

- ث-۱) استهلاك این دارایی‌ها در سنوات بعد، به عنوان هزینه قابل قبول، پذیرفته نمی‌شود.
- ث-۲) چنانچه در رسیدگی‌های سنوات بعد محرز شود که این دارایی‌ها برای اهدافی خارج از اساسنامه مصوب موسسه مورد استفاده قرار می‌گیرند، مالیات مربوط باید در همان سال احراز و برای مدت زمانی که دارایی خارج از چارچوب اساسنامه مورد بهره‌برداری قرار گرفته است (در صورت تکرار برای سنوات بعد) از موسسه مطالبه گردد.
- بدیهی است چنانچه موسسه زبانی از بابت فعالیت‌های در چارچوب اساسنامه داشته باشد، این زیان باید در محاسبه مالیات مربوط لحاظ شود.
- تبصره (۱): خدمات موسسان و اعضاء هیات مدیره موسسه خیریه، افتخاری و داوطلبانه محسوب می‌شود. بنابراین جوهری که تحت هر عنوان به این افراد پرداخت شود، در گروه هزینه‌های قابل قبول موسسه قرار نمی‌گیرد.
- تبصره (۲): در صورتی که پاداش پرداختی به کارکنان بر حسب میزان کار آیی ایشان تعیین شده باشد، هزینه پاداش متناسب با کار فوق‌العاده انجام شده، قابل قبول خواهد بود. لیکن پرداخت پاداش بر پایه درصدی از کمک‌های جذب شده یا جوهر مازاد، قابل قبول نمی‌باشد.

ماده (۲۷) نکاتی پیرامون رسیدگی به جوهر مازاد مؤسسات خیریه

آن قسمت از کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی که در دوره مالی تحصیل، به مصرف نرسیده باشد، پس از انقضاء آن دوره مالی نیز قابل صرف در امور مذکور در بند (ح) ماده (۱۳۹) ق.م.م خواهد بود. بدیهی است در هر زمان که این کمک‌ها به مصرف اموری خارج از موارد مصرح در بند «ح» ماده ۱۳۹ قانون برسد، مالیات متعلقه باید برای عملکرد همان سال مصرف، مطابق قانون محاسبه و مطالبه شود.

ماده (۲۸) استعلام در خصوص حساب‌های موسسه خیریه

ادارات کل مکلفند تا پایان فروردین ماه هر سال فهرست مؤسسات خیریه فعال در محدوده اداره کل را به دفتر حساب‌های مالیاتی ارسال نمایند. دفتر موصوف باید تا پایان اردیبهشت ماه هر سال تعداد حساب‌های ریالی و ارزی مفتوح به نام هر موسسه خیریه را به تفکیک حساب‌های راكد و فعال و نوع حساب از بانک مرکزی استعلام و نتیجه را تا پایان تیر ماه به ادارات کل مربوط اعلام نماید. ادارات کل موظفند حداکثر ۱۵ روز پس از وصول پاسخ، اطلاعات را به ناظر مربوط ارجاع و یک نسخه از آن را نیز برای اداره امور

خانه خیرین ایران
دستورالعمل چگونگی انتخاب نظار و نحوه نظارت بر درآمد و هزینه
مؤسسات خیریه
مربوط به بند "ط" تبصره (۱) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

مالیاتی ذیربط ارسال نمایند.

ماده (۲۹) تصویب دستورالعمل

این دستورالعمل در ۲۹ ماده توسط معاونت مالیات‌های مستقیم و در اجرای بند (ط) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم به تصویب رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور رسیده است. رعایت مفاد این دستورالعمل و پیوست‌های آن از تاریخ ابلاغ برای کلیه واحدهای تابعه سازمان و مودیان مالیاتی الزامی و مسئولیت نظارت بر حسن اجرای آن بر عهده دادستانی انتظامی مالیاتی خواهد بود.

علی عسکری